

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Кафедра юридичної психології

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЇ

з дисциплін: «Актуальні проблеми основних напрямів практичної психології», «Актуальні проблеми кризової психології» для здобувачів ступеня вищої освіти магістра (державне замовлення) галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 053 «Психологія»

КИЇВ – 2025

Програма атестації для здобувачів ступеню вищої освіти магістра (державне замовлення) галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 053 «Психологія» / укладачі: д.ю.н., професор Охріменко І. М., д.психол.н., професор Романенко О. В., д. філософії, доцент Галич М. Ю. К. НАВС, 2025. 20 с.

Концепцію програми атестації для здобувачів ступеню вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» розроблено у складі:

Іван ОХРИМЕНКО – завідувач кафедри юридичної психології, доктор юридичних наук, професор

Оксана РОМАНЕНКО – професор кафедри юридичної психології, доктор психологічних наук, професор

Марина ГАЛИЧ – доцент кафедри юридичної психології, доктор філософії, доцент

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри юридичної психології від 03 07 2025 р., протокол № 19

Обговорено та схвалено науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ від 24 07 2025 р., протокол № 7

Обговорено та схвалено Вченою Радою Національної академії внутрішніх справ від 24 07 2025 р., протокол № 18

ЗМІСТ

**ДИСЦИПЛІНИ НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ, ЩО
ВИНОСЯТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЮ**

ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

**ВИМОГИ ЩОДО СФОРМОВАНOSTІ ЗНАНЬ, УМІНЬ
ТА НАВИЧОК ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬО-
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ**

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКЗАМЕНУ

**ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ЩО
ВИНОСЯТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЮ**

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. ДИСЦИПЛІНА НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ, ЩО ВІНОСИТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЮ

Актуальні проблеми основних напрямів практичної психології

2. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Актуальні тенденції розвитку практичної психології.

Визначення практичної психології. Історичні аспекти розвитку практичної психології. Проблема оптимального використання індивідуальних ресурсів людини в трудовій та учбовій діяльності. Специфіка і взаємозв'язок наукової, практичної та побутової психології. Структура та завдання практичної психології. Основні функції психологічної практики. Робота практичного психолога з персоналом організацій. Проблема психологічного супроводу професійної діяльності. “Людський фактор” на виробництві. Напрями роботи практичного психолога з персоналом: підбір та управління кадрами, вирішення виробничих конфліктів, ведення переговорів, соціально-психологічний тренінг персоналу, просування корпоративного іміджу. Методика опитування працівників. Особливості взаємодії психолога з представниками інших професій. Проблеми професійної взаємодії психолога. Особливості діяльності практичного психолога в системі психологічного забезпечення професійної діяльності поліцейських. Просвітницькі та психопрофілактичні завдання практичного психолога. Психолог та юридична практика. Категорія відповідальності та її значення в моделі людської поведінки. Надання психологічної допомоги клієнту. Основні аспекти професійної взаємодії. Попередження емоційного вигорання та професійної деформації психолога.

Тема 2. Напрями роботи практичного психолога.

Психодіагностика як напрям практичної психології та як теоретична дисципліна. Особливості застосування психодіагностичних даних при наданні психологічної допомоги. Психологічний прогноз як один з видів психологічної допомоги. Проблеми застосування даних психодіагностики в системі психологічного супроводження професійної діяльності поліцейських. Основи організації психологічної корекції. Поняття категорії норми психічного розвитку та рівні її аналізу. Структура психокорекційного комплексу. Поняття психологічного консультування. Завдання

консультування. Принципи психологічного консультування. Процедури та техніки консультування. Психотерапія як напрям діяльності практичного психолога. Форми та методи психотерапії. Інтегративні моделі психотерапії.

3. ВИМОГИ ЩОДО СФОРМОВАНOSTІ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми основних напрямів практичної психології» є ознайомлення здобувачів вищої освіти за із проблемами, завданнями та змістом сучасної психологічної практики.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є такі:

- ознайомити здобувачів вищої освіти з основними проблемами практичної психології;
- сформулювати уявлення здобувачів вищої освіти про зміст напрямів діяльності практичного психолога в різних галузях;
- сформулювати у здобувачів вищої освіти навички надання психологічної допомоги.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачів вищої освіти за повинні:

знати:

- теоретико-методологічні засади практичної психології;
- склад понятійного апарату навчальної дисципліни;
- змістову структуру практичної психології;
- стан розвитку центральних проблем сучасної практичної психології;
- мету та основні завдання практичного психолога, шляхи його професійного зростання.

уміти:

- застосовувати набуті знання при опануванні профільними навчальними дисциплінами;
- самостійно аналізувати літературу з практичної психології;
- володіти методами практичної психології;
- застосовувати набуті знання у практичній діяльності;
- спрямовувати свою пізнавальну діяльність з урахуванням актуальних проблем практичної психології;
- управляти професійним саморозвитком.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Індивідуальна оцінка здобувача вищої освіти за теоретичну частину виводиться із оцінок за кожне питання білету і визначається:

- при усних відповідях;
- повнота розкриття питання;
- логіка викладення, культура мови;
- вміння доводити думку та відстоювати власні позиції;
- впевненість та переконливість;
- аналітичні міркування, вміння робити порівняння та висновки;

Особиста оцінка за кожне питання білету визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» у відповідності з «Положенням про організацію освітнього процесу в Національній академії внутрішніх справ» та оголошуються в день їх проведення після оформлення протоколу засідання екзаменаційної комісії.

5. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКЗАМЕНУ

Атестація – це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Атестація проводиться як комплексна перевірка знань здобувачів з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми основних напрямів практичної психології», яка передбачена навчальним планом підготовки здобувачів ступеня вищої освіти магістр зі спеціальності «Психологія» в Національній академії внутрішніх справ. До проходження атестації допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі вимоги навчального плану.

Атестація здійснюється відкрито і гласно.

Складання атестації проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії за участю не менше половини її складу при обов'язковій присутності голови комісії.

Атестація проводиться за білетами, складеними у повній відповідності до програм навчальних дисциплін. Атестація не повинна перевищувати 6 академічних годин на день.

Структура державного екзамену складається з двох елементів: аналізу теоретичних знань здобувачів та оцінки ступеню їх реалізації на прикладі практичних ситуативних завдань.

Час на підготовку - 20 хвилин. Оцінка виставляється за кожне питання окремо, після чого виставляється загальна оцінка відповіді.

Результати складання атестації визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно» і «незадовільно». Результати складання атестації оголошуються у цей же день після оформлення протоколу засідання екзаменаційної комісії.

Рішення екзаменаційної комісії про оцінку знань, виявлених при складанні атестації, а також про присвоєння випускнику відповідного ступеня вищої освіти та видання йому державного документа про освіту приймається екзаменаційною комісією на закритому засіданні відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, які приймали участь в засіданні. При однаковій кількості голосів голос голови є вирішальним.

Всі засідання екзаменаційної комісії протоколюються. У протокол вносяться оцінки, одержані на екзамені, записуються додаткові питання, що ставились здобувачеві, особливі думки членів комісії.

Протокол підписують голова та члени екзаменаційної комісії, які приймали участь у засіданні. Протокол зберігається у навчальних підрозділах НАВС.

6. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА ДЕРЖАВНУ АТЕСТАЦІЮ

1. Практична психологія як професійна діяльність.
2. Історичні аспекти розвитку практичної психології.
3. Проблема оптимального використання індивідуальних ресурсів людини в трудовій та навчальній діяльності.
4. Специфіка і взаємозв'язок наукової, практичної та побутової психології.
5. Структура практичної психології.
6. Завдання практичної психології.
7. Основні функції психологічної практики.
8. Зміст основних наукових категорій, що складають основу вирішення психологом завдань клієнта.
9. Система принципів практичної психології.
10. Роль узагальненої теорії в психологічній практиці.
11. Психодіагностика як напрямок практичної психології та як теоретична дисципліна.
12. Отримання психологічної інформації в роботі практичного психолога.

13. Особливості застосування психодіагностичних даних при наданні психологічної допомоги.
14. Психологічний прогноз як один з видів психологічної допомоги.
15. Проблеми застосування даних психодіагностики в діяльності практичного психолога.
16. Критерії ефективності практичної роботи психодіагноста.
17. Основи організації психологічної корекції.
18. Особливості отримання психологічної інформації для організації психологічної корекції.
19. Поняття категорії норми психічного розвитку та рівні її аналізу.
20. Проблема ефективності психологічної корекції в роботі практичного психолога.
21. Особливості побудови психокорекційної програми.
22. Поняття психологічного консультування.
23. Завдання консультування.
24. Принципи психологічного консультування.
25. Види консультацій.
26. Види цілей взаємодії психолога та клієнта.
27. Критерії ефективності консультування.
28. Інтерв'ю як основний метод психологічного консультування.
29. Стадії інтерв'ю.
30. Індивідуальне консультування.
31. Групове консультування.
32. Техніки психологічного консультування.
33. Становлення професії психотерапевта.
34. Моделі психотерапії.
35. Основні підходи в світовій психотерапії.
36. Методи психотерапевтичного впливу.
37. Особливості взаємодії психолога та клієнта при індивідуальній психотерапії.
38. Групова психотерапія.
39. Проблема оцінки ефективності роботи психотерапевта.
40. Напрями діяльності практичної психології.
41. Особливості просторово-часової організації психологічної служби.
42. Вимоги до фахівців в галузі практичної психології.
43. Обладнання приміщення для роботи практичного психолога.
44. Забезпечення доступності психологічної допомоги.

45. Відмінність позиції клієнта від позиції досліджуваного.
46. Загальні принципи поведінки психолога в ситуації професійної взаємодії.
47. Встановлення контакту з клієнтом.
48. Етапи спілкування з клієнтом.
49. Застосування психологічної інформації в роботі з клієнтом.
50. Проблема психологічного супроводу професійної діяльності поліцейського.
51. „Людський фактор” на виробництві.
52. Напрями роботи практичного психолога з персоналом поліцейської організації.
53. Методика опитування працівників.
54. Проблеми взаємодії психолога з представниками інших професій.
55. Особливості діяльності практичного психолога в поліцейській організації.
56. Просвітницькі завдання практичного психолога.
57. Психолог та юридична практика.
58. Проблема психологічного забезпечення законодавчої діяльності.
59. Основні аспекти професійної взаємодії психолога.
60. Проблеми професійної взаємодії соціального працівника і психолога.
61. Тактика встановлення професійної взаємодії.
62. Сфери застосування психотерапії.
63. Сфери застосування психокорекції
64. Психологічна просвіта в діяльності практичного психолога.
65. Оцінка ефективності психологічної допомоги.
66. Психопрофілактика в роботі практичного психолога.
67. Дорадча функція в роботі практичного психолога.
68. Оцінка ефективності консультативного процесу.
68. Основні принципи побудови інтегративних моделей психотерапії.
69. Комплексний підхід у роботі практичного психолога.
70. Етичні принципи в роботі практичного психолога.
71. Застосування поведінкових технік у в роботі практичного психолога.

- 72. Методологічні засади діяльності практичного психолога.
- 73. Конфіденційність у роботі практичного психолога.
- 74. Принципи надання психологічної допомоги.
- 75. Тренінгові технології у психологічній практиці.
- 75. Форми застосування терапії: індивідуальна та групова.
- 78. Технічні процедури психологічного консультування.
- 79. Основні категорії практичної психології.
- 80. Психопрофілактична робота в діяльності практичного психолога.
- 81. Напрями професійного саморозвитку практичного психолога.
- 81. Поняття психологічного супроводження в роботі практичного психолога.
- 82. Застосування анкетування у роботі практичного психолога.
- 83. Застосування релаксаційних методів у роботі практичного психолога
- 84. Застосування ергономічних психодіагностичних методик у роботі практичного психолога.
- 85. Ділові ігри в роботі практичного психолога.
- 86. Застосування методів психологічного впливу в роботі практичного психолога.
- 87. Методи вивчення соціально-психологічного клімату в колективі.
- 88. Професійна кооперація в діяльності практичного психолога.
- 89. Кваліфікована пропаганда психології.
- 90. Розвиток практичної психології в Україні.

6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна (базова) література

- 1. Максименко С. Д. Загальна психологія: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 432 с.
- 2. Медвідь Н.П. Технології роботи практичних психологів у закладах освіти // Зб. матеріалів У Міжнародної науково-практичної конференції «Управління в освіті». Львів; Видавництво Львівської політехніки, 2011. С. 201-202.
- 3. Панок В. Г., Титаренко Т. М., Чепелєва Н. В. Практична психологія: теорія і технології. Київ : Каравелла, 2021. 368 с.
- 4. Савчин М. В. Психологія особистості: сучасний підхід. Київ : Академвидав, 2019. 256 с.

5. Турбан В.В. Етико-моральні чиники професійного й особистісного становлення психолога // Наукові записки Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України. К., 2006. Вип. 27. С. 237-244.

6. Чепелева Н. В. Психологічне консультування: теорія та практика. Київ : Либідь, 2020. 304 с.

7. Яценко Т. С. Основи глибинної психокорекції: інтегративний підхід. Київ : Видавничий дім «Слово», 2018. 288 с.

Додаткова література

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості: сучасні підходи. Харків : Основа, 2019. 224 с.

2. Коломінський Н. Л. Психологія особистості: навчальний посібник / Н. Л. Коломінський. Київ : КНТ, 2018. 312 с.

3. Кочубейник О. М. Психологія професійної діяльності. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 256 с.

4. Овчаренко Н. В. Кризова психологія: теорія і практика допомоги. Київ : Либідь, 2022. 288 с.

5. Титаренко Т. М. Життєві кризи: сучасні стратегії психологічної допомоги. Київ : Либідь, 2017. 272 с.

6. Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи. Збірник методичних рекомендацій з практичної психології. Київ, 2021. 184 с.

7. Шевченко Н. Ф. Актуальні проблеми практичної психології в освіті. Київ : Педагогічна думка, 2020. 200 с.

1. ДИСЦИПЛІНА НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ, ЩО ВІНОСИТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЮ

Актуальні проблеми кризової психології

2. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1: Методологічні основи та система принципів кризової психології. Екстрена психологічна допомога.

Поняття кризової ситуації та кризи. Класифікація кризових ситуацій та криз. Поняття психотравмуючої ситуації. Критичні події. Динаміка кризи: 1) фаза первинного зростання напруги; 2) фаза подальшого зростання напруги; 3) фаза підвищення тривоги та депресії; 4) фаза відновлення. Типові ознаки кризи. Причини кризи.

Кризові ситуації в організаціях та на виробництві: технологічна криза; фінансова криза; соціальна криза; психологічна криза.

Теоретичні та практичні аспекти психології екстремальних ситуацій. Поняття екстремальної та надзвичайної ситуації. Екстремальні (надзвичайні) ситуації, що можуть виникнути в організаціях та на виробництві: надзвичайні ситуації техногенного характеру; надзвичайні ситуації природного характеру; надзвичайні ситуації соціального характеру.

Особливості надання невідкладної психологічної допомоги працівникам у кризових та екстремальних ситуаціях. Принципи надання екстреної психологічної допомоги постраждалим. Поняття першої психологічної допомоги (ППД). Особливості надання ППД працівникам організацій у кризових та екстремальних ситуаціях. Особливості надання ППД особам, які у минулому мали посттравматичний стресовий розлад.

Тема 2: Психодіагностичний інструментарій та методи дослідження стану осіб у кризових ситуаціях.

Базові принципи діагностики постраждалих осіб: принцип безпеки; зацікавленості; мінімізації травми; відповідальності; конфіденційності; професіоналізму та професійної відповідальності; достатнього мінімуму; чіткого розуміння меж професійної компетентності.

Протипоказання до психологічної діагностики.

Методи емпіричного дослідження особливостей переживання людиною кризових ситуацій: метод клінічного інтерв'ю; метод діагностичної бесіди. Діагностичний інструментарій, що використовується при роботі із

працівниками організацій, які пережили кризу: діагностика актуального психічного стану клієнта на момент обстеження; визначення рівня тривожності; визначення переживання самотності; діагностика депресивних станів; діагностика емоційно-вольової сфери; діагностика особливостей міжособистісних відносин; визначення механізмів психологічного захисту.

Поняття посттравматичного стресового розладу (ПТСР). Типи ПТСР, загальні ознаки, причини виникнення. Взаємозв'язок між виникненням ПТСР та індивідуальними особливостями особистості. Особливості скринінг-діагностики ПТСР, діагностичний інструментарій для виявлення ознак ПТСР.

Проблема суїциду у осіб, які пережили кризову чи екстремальну ситуацію. Діагностика суїцидального ризику.

Тема 3: Особливості надання психологічної допомоги у кризових ситуаціях.

Методи психологічної допомоги особам, які пережили психотравмуючі події: допомога під час події та у найближчий час після неї; допомога на віддалених етапах (робота із травмою).

Психологічний дебрифінг як метод надання екстреної психологічної допомоги.

Особливості психологічного консультування при травмі: знайомство із клієнтом та початок бесіди; розпитування клієнта, формування та перевірка консультативних гіпотез; здійснення впливу; завершення психологічного консультування.

Особливості використання метафоричних-асоціативних карт (МАК) при роботі із травмою – техніка BASIC ID (Р. Лазарус).

Психотерапевтична робота із працівниками, які пережили кризовий стан чи екстремальну ситуацію. Цілі психологічної допомоги на віддалених етапах. Застосування методу десенсибілізації та переробки травм рухом очей (Eye Movement Decensitization and Reprocessing або EMDR). Арт-терапія та особливості її застосування. Робота із піском та глиною.

Психологічна допомога в період горя. Стадії переживання горя. Допомога на стадії шоку, на стадії гострого горя та на стадії відновлення. Трьохступенева модель допомоги у випадку гострої реакції втрати (М. Вайтхед).

3. ВИМОГИ ЩОДО СФОРМОВАНOSTІ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Метою дисципліни «Актуальні проблеми кризової психології» є: формування у здобувачів системи знань щодо психологічних особливостей переживання особистістю кризових та екстремальних ситуацій; особливостей поведінки людини у надзвичайних ситуаціях; вироблення вмінь та навичок екстреної психологічної допомоги; засвоєння основ психологічної діагностики, профілактики та корекції наслідків впливу психотравмуючої ситуації на особистість.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Актуальні проблеми кризової психології» є:

- ✓ формування у здобувачів цілісного уявлення про поняття та феноменологію кризових та екстремальних ситуацій;
- ✓ оволодіння формами та методами психологічної діагностики, допомоги та підтримки працівникам організацій, які пережили кризову або екстремальну ситуацію;
- ✓ розроблення основних шляхів профілактики порушень психічного розвитку особистості;
- ✓ вироблення навичок застосування знань з навчальної дисципліни в процесі практичної діяльності.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Індивідуальна оцінка здобувача вищої освіти за теоретичну частину виводиться із оцінок за кожне питання білету і визначається:

- при усних відповідях;
- повнота розкриття питання;
- логіка викладення, культура мови;
- вміння доводити думку та відстоювати власні позиції;
- впевненість та переконливість;
- аналітичні міркування, вміння робити порівняння та висновки;

Особиста оцінка за кожне питання білету визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» у відповідності з «Положенням про організацію освітнього процесу в Національній академії внутрішніх справ» та оголошуються в день їх проведення після оформлення протоколу засідання екзаменаційної комісії.

5. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКЗАМЕНУ

Атестація - це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Атестація проводиться як комплексна перевірка знань здобувачів з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми кризової психології», яка передбачена навчальним планом підготовки здобувачів ступеня вищої освіти магістр зі спеціальності «Психологія» в Національній академії внутрішніх справ. До проходження атестації допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі вимоги навчального плану.

Атестація здійснюється відкрито і гласно.

Складання атестації проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії за участю не менше половини її складу при обов'язковій присутності голови комісії.

Атестація проводиться за білетами, складеними у повній відповідності до програм навчальних дисциплін. Атестація не повинна перевищувати 6 академічних годин на день.

Структура державного екзамену складається з двох елементів: аналізу теоретичних знань здобувачів та оцінки ступеню їх реалізації на прикладі практичних ситуативних завдань.

Час на підготовку - 20 хвилин. Оцінка виставляється за кожне питання окремо, після чого виставляється загальна оцінка відповіді.

Результати складання атестації визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно» і «незадовільно». Результати складання атестації оголошуються у цей же день після оформлення протоколу засідання екзаменаційної комісії.

Рішення екзаменаційної комісії про оцінку знань, виявлених при складанні атестації, а також про присвоєння випускнику відповідного ступеня вищої освіти та видання йому державного документа про освіту приймається екзаменаційною комісією на закритому засіданні відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, які приймали участь в засіданні. При однаковій кількості голосів голос голови є вирішальним.

Всі засідання екзаменаційної комісії протоколюються. У протокол вносяться оцінки, одержані на екзамені, записуються додаткові питання, що ставились здобувачеві, особливі думки членів комісії.

Протокол підписують голова та члени екзаменаційної комісії, які приймали участь у засіданні. Протокол зберігається у навчальних підрозділах НАВС.

6. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА ДЕРЖАВНУ АТЕСТАЦІЮ

1. Поняття кризової ситуації та кризи.
2. Критичні події та їх види.
3. Динаміка протікання кризи.
4. Типові ознаки кризи та її причини.
5. Типові ознаки кризи.
6. Причини кризи.
7. Специфіка кризових ситуацій.
8. Теоретичні та практичні аспекти психології екстремальних ситуацій.
9. Екстремальні (надзвичайні) ситуації: загальна характеристика.
10. Види передбачуваності екстремальних ситуацій.
11. Екстремальні ситуації техногенного характеру.
12. Екстремальні ситуації природного характеру.
13. Екстремальні ситуації соціального характеру.
14. Особливості надання першої психологічної допомоги при кризових та екстремальних ситуаціях.
15. Перша психологічна допомога, особливості її надання.
16. Особливості надання першої психологічної допомоги особам, що мають в анамнезі посттравматичний стресовий розлад.
17. Базові принципи психологічної діагностики постраждалих осіб.
18. Особливості проведення клінічного інтерв'ю з особами, які постраждали внаслідок травмівної ситуації.
19. Принципи клінічного інтерв'ювання.
20. Етичні принципи клінічного інтерв'ю.
21. Структура клінічного інтерв'ю.
22. Особливості проведення діагностичної бесіди з особами, які постраждали внаслідок травмівної ситуації.
23. Структура діагностичної бесіди.
24. Поняття посттравматичного стресового розладу.
25. Типи посттравматичного стресового розладу.
26. Ознаки посттравматичного стресового розладу.
27. Особливості скринінг-діагностики посттравматичного стресового

розладу.

28. Взаємозв'язок між посттравматичним стресовим розладом та суїцидальними нахилами.

29. Особливості діагностики суїцидальних нахилів.

30. Методи психологічної допомоги особам, які пережили психотравмуючу подію. Характеристика методів, які використовуються під час події та невдовзі після неї.

31. Методи психологічної допомоги особам, які пережили психотравмуючу подію. Характеристика методів, які використовують на віддалених етапах роботи.

32. Психологічний дебрифінг як метод надання психологічної допомоги.

33. Структура психологічного дебрифінгу.

34. Особливості психологічного консультування при травмі.

35. Метафоричні асоціативні карти як засіб психологічного консультування.

36. Особливості та межі можливості використання метафоричних асоціативних карт при роботі із травмою.

37. Техніка BASIC ID (Р. Лазарус).

38. Психотерапевтична робота з особами, які пережили кризовий стан чи екстремальну ситуацію.

39. Метод десенсибілізації та переробки травм рухом очей (EMDR).

40. Стадії EMDR-терапії.

41. Арт-терапія при роботі з особами, які пережили травмуючу ситуацію.

42. Види арт-терапії.

43. Робота із піском (пісочниця), як метод подолання кризового стану.

44. Особливості виходу із кризового стану за допомогою роботи із глиною.

45. Поняття горя. Стадії переживання горя.

46. Психологічна допомога особі, які знаходяться у стані горя.

47. Трьох ступенева модель допомоги у випадку гострої реакції втрати (М. Вайтхед).

48. Особливості діагностики рівня тривожності осіб, які перебувають у стані кризи.

49. Особливості діагностики наявності депресивних станів.

50. Діагностика відчуття самотності особистості, яка переживають кризу.

51. Діагностика особливостей емоційного стану після перенесеної екстремальної події.
52. Діагностика рівня невротизації у осіб, які пережили травматичну подію.
53. Особливості діагностики міжособистісних відносин.
54. Визначення особливостей копінг-поведінки у осіб, які пережили кризу.
55. Характеристика опитувальника для скринінгу посттравматичного стресового розладу.
56. Загальна характеристика контрольного переліку питань для оцінки ПТСР (PCL-5).
57. Загальна характеристика «Шкала самооцінки наявності ПТСР (PCL-C). Цивільна версія».
58. Загальна характеристика «Методики «Контрольний перелік життєвих подій» (LEC).
59. Загальна характеристика «Методики «Шкала оцінювання впливу травматичної події» (IES-R).
60. Загальна характеристика Методики «Карта суїцидального ризику».
61. Формування життєвої стратегії особистості у період кризи.
62. Причини виникнення та шляхи запобігання кризових станів особистості.
63. Кризове консультування як вид психологічної допомоги.
64. Особливості саморегуляції поведінки у кризових та екстремальних ситуаціях.
65. Характеристика екстремальних ситуацій в організаціях.
66. Особливості психологічної допомоги особистості при втраті.
67. Умови та правила надання першої психологічної допомоги в екстремальних ситуаціях.
68. Психологічні аспекти допомоги під час травматичних криз.
69. Види кризової психологічної допомоги.
70. Психологічна допомога при потенційному суїциді.
71. Травматична криза та можливості її опанування.
72. Захисні механізми та робота із психологічним супротивом клієнта.
73. Психологічні аспекти переживання кризи професійного розвитку у працівників організацій.
74. Внутрішні ресурси у переживанні кризових подій та травматичних ситуацій.

75. Тілесно-орієнтована психотерапія у роботі з особами, які пережили кризову ситуацію.
76. Арт-терапія при роботі з особами, які пережили кризову ситуацію.
77. Самосвідомість та Я-концепція особистості у контексті кризових переживань.
78. Творчість як чинник подолання кризового стану.
79. Психоаналітичний підхід до кризових станів та переживань особистості.
80. Когнітивно-поведінковий підхід у роботі з особами, які пережили екстремальну ситуацію.
81. Нейролінгвістичне програмування у роботі з особами, які пережили екстремальну ситуацію.
82. Гуманістичний підхід до кризових станів та переживань особистості.
83. Способи запобігання виникненню деструктивних кризових переживань.
84. Загальна характеристика методів психологічної допомоги особам, які пережили психотравмуючі події.
85. Робота із методом дебрифінгу.
86. Психологічне консультування при травмі із застосуванням метафоричних асоціативних карт (МАК).
87. Оглядова характеристика методу EMDR.
88. Арт-терапія та особливості її застосування при психологічних травмах.
89. Психотерапевтична робота із піском та глиною.
90. Особливості психологічної допомоги при переживанні горя.

6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Зливков В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях. К.: Педагогічна думка, 2016. 219 с.
2. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ, 2018. 208 с.
3. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 2. Київ, 2018. 240 с.

4. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко, Л. Г. Царенко; за ред. З. Г. Кісарчук. К. : ТОВ “Видавництво “Логос”. 207 с.

5. Психосоціальна допомога в роботі з кризовою особистістю : навчальний посібник / наук. ред. та керівник проблем. групи – Л. М. Вольнова. К., 2012. 275 с.

Додаткова

1. Наказ МНС України від 03.12.2003 р. № 466 «Про затвердження Інструкції про порядок поглибленого психологічного обстеження кандидатів на керівні посади територіальних органів управління МНС України та Методичних рекомендацій з вивчення соціально-психологічного клімату в колективах апаратів і підрозділів МНС України».

2. Наказ МНС України від 10.04.2003 р. № 106 «Про затвердження положень «Про відділення (групи) психологічного забезпечення державної пожежної охорони МНС України та «Про психологічне супроводження навчально-виховного процесу у пожежно-технічних навчальних закладах МНС України».

3. Наказ МНС України від 23.02.2004 р. № 89 “Про затвердження Інструкції з організації психологічного забезпечення службової діяльності аварійно-рятувальних служб”.

4. Наказ МНС України від 23.11.2004 р. № 187 «Про затвердження Концепції психологічного забезпечення службової діяльності працівників апаратів та підрозділів Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій».

5. Наказ МНС України від 27.02.2008 р. № 148 «Про створення позаштатних мобільних груп екстреної психологічної допомоги МНС».